

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію **Миколаєнко Надії Миколаївни** «**Формування професійної культури майбутніх редакторів дитячих освітніх видань у процесі формування фахової підготовки**», подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

В українській науці фаховій підготовці редакторів приділяється належна увага. Зокрема, важливий внесок у розробку цього наукового напрямку зробили Н. В. Зелінська, В. В. Різун, М. І. Женченко та інші теоретики видавничої справи і редагування. У полі зору сучасних науковців (Е. І. Огар, Н. П. Кіт, О. Ю. Віщук) і редактори дитячих видань. Втім усі ці напрацювання є надбанням соціально-комунікативної галузі науки. З точки зору педагогіки теоретики ці питання досі комплексно не розглядали.

Тому представлена сьогодні на захист дисертація Миколаєнко Надії Миколаївни є актуальною. У ній авторка розглядає потребу і шляхи формування професійної культури майбутніх редакторів дитячих освітніх видань як важливого складника фахової підготовки. На основі теоретико-методологічного аналізу проблеми сучасних дитячих освітніх видань як інтелектуально-матеріального ресурсу, дисертантка розробляє і обґрунтовує структуру професійної культури редакторів дитячих освітніх видань, визначає критерії, показники і рівні її сформованості, чим поглиблює набутки попередніх дослідників.

Дисертація виконана у межах теми науково-дослідної роботи кафедри педагогіки Житомирського державного університету імені Івана Франка «Професійна підготовка майбутніх фахівців в умовах ступеневої освіти». Тему дисертації належним чином затверджено на засіданні вченої ради університету та узгоджено рішенням бюро Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень з педагогічних та психологічних наук в Україні.

Подані в дисертаційному дослідженні наукові напрацювання Н. М. Миколаєнко можуть бути використані під час викладання низки навчальних дисциплін як педагогічного, так і редакційно-видавничого профілів.

Структура дисертації логічна і послідовна. У вступі чітко сформульовані мета і завдання дослідження та засоби їх досягнення, наукові методи й підходи. Авторка обґрунтовано доводить значущість дисертаційної роботи, використовуючи значний систематизований емпіричний матеріал (див. Додатки, Таблиці, Рисунки).

Наукова новизна роботи полягає в теоретичному обґрунтуванні моделі формування професійної культури редакторів дитячих освітніх видань у процесі їх фахової підготовки.

Дисертаційна робота справляє позитивне враження, оскільки основний зміст роботи, що складається з трьох розділів, вирізняється логічною послідовністю викладеного теоретичного й емпіричного матеріалу. Розбиття його на розділи, своєю чергою, дає можливість зосередитися на ключових аспектах – вітчизняному і зарубіжному досвіді освітнього книговидання, теорії і практиці редакційної діяльності, моделі формування професійної культури редакторів та шляхах її впровадження. Основний зміст дослідження й результати добре структуровані відповідно до вимог, встановлених для наукових робіт такого типу.

У першому розділі «Історико-педагогічні й теоретичні передумови розвитку дитячих освітніх видань» Н. М. Миколаєнко розглядає становлення та розвиток дитячих освітніх видань крізь призму історико-педагогічного аналізу, систематизовано подає результати вивчення вітчизняного і зарубіжного досвіду промоції книги для дитячої читацької аудиторії, визначає основні принципи і підходи у вивченні проблеми розвитку дитячих освітніх видань, уточнює термінологію, формулює визначення понять: «дитячі видання» («це інтелектуально-матеріальні ресурси з опорою на педагогічну характеристику і вікову диференціацію», с. 66) та «дитячі освітні видання» («інтелектуально-матеріальні ресурси, використання яких сприяє формуванню особистості дитини, її розвитку, підвищення ефективності навчання та виховання на основі психолого-педагогічних особливостей і вікової диференціації», с. 68–69). Також

дисертантка подає авторську періодизацію розвитку дитячих освітніх видань (с. 72), розширює класифікаційний спектр дитячих освітніх видань (с. 72–73).

У другому розділі «Структура та особливості професійної культури редакторів дитячих освітніх видань в умовах модернізації сучасної освіти» Н. М. Миколаєнко наводить сучасні теоретичні і практичні засади редакторської діяльності, а також уточнює це поняття, розглядаючи його як «регулятивно-творчий процес взаємодії її (редакторської діяльності. – НВ) суб'єкта (редактор) й об'єкта (авторський текст), що здійснюється відповідно до загальнокультурних та етичних вимог соціуму з урахуванням сучасних тенденцій розвитку галузі» (с. 85) та визначає культурологічний складник редакторської діяльності, подає критерії, показники і рівні сформованості професійної культури.

У третьому розділі «Експериментальна перевірка ефективності моделі формування професійної культури редакторів дитячих освітніх видань у процесі фахової підготовки» авторка дослідження наводить програму експериментальної роботи «метою якої стала діагностика і якісний аналіз динаміки сформованості мотиваційної сфери та розвитку знань, умінь, навичок, що визначають рівень професійної культури шляхом розв'язання ряду загальних завдань» (с. 132), окреслює шляхи впровадження авторської моделі формування професійної культури майбутніх редакторів дитячих освітніх видань у процесі фахової підготовки, описує узагальнені результати експерименту.

У своєму дослідженні Н. М. Миколаєнко оперує значною кількістю фактичного матеріалу, за допомогою якого вона вдало ілюструє, обґрунтовує й аргументує викладені наукові положення.

Глибоке опанування теоретичного матеріалу та опрацювання значного масиву емпіричних даних дали змогу дисертантці у Висновках логічно і послідовно підсумувати всі основні положення наукової праці.

Подана на захист дисертація Н. М. Миколаєнко є вагомим напрацюванням сучасної науки, зокрема теорії і методики професійної освіти.

Водночас у дисертації містяться деякі дискусійні формулювання та міркування, що потребують роз'яснення:

1. Підрозділ 1.1 «Становлення та розвиток дитячих освітніх видань» містить чимало загальновідомих фактів, що представлені системно. Однак зміст підрозділу виграв би за умови *узагальнення однорідного матеріалу*.
2. Доповнюючи попереднє зауваження, варто сказати, що в окремих випадках (наприклад, у Додатку А) поданий матеріал має дещо *описовий характер*.
3. У підрозділі 1.3 «Теоретико-методологічні основи проблеми розвитку дитячих освітніх видань» подано достатньо детальний аналіз базових понять дослідження, серед яких «освітні видання», «навчальні видання», «дитяча література» та ін. Проте введення та конструювання авторського поняття «дитячі освітні видання» потребує ґрунтовнішого аналізу *специфіки* дитячих освітніх видань, від чого і залежить робота редактора над конкретним авторським текстом.
4. У підрозділі 2.3 «Модель формування професійної культури майбутніх редакторів дитячих освітніх видань у процесі фахової підготовки» дослідниця подає відповідну модель підготовки фахівців редакторського профілю, в тому числі, визначаючи термін підготовки. За таких умов у експериментальній роботі варто було базовим критерієм експериментальної роботи обрати «готовність».

Ці зауваження мають рекомендаційний характер і жодним чином не применшують наукове значення дослідження Н. М. Миколаєнко.

Зміст дисертації вичерпно представлений у значній низці публікацій: 6 статей у вітчизняній фаховій періодиці, 2 – в зарубіжній, 23 – у збірниках наукових праць та матеріалах конференцій; розділ в колективній монографії, 2 навчальні посібники. Результати роботи адаптовані на 14-ти наукових

конференціях, а також на семінарах кафедри педагогіки. Текст написаний у відповідному науковому стилі з поодинокими технічними огріхами.

Автореферат відображає основні положення дисертації, повністю відповідає структурі дослідження.

На підставі викладеного можна вважати, що дисертація Миколаєнко Н. М. «Формування професійної культури майбутніх редакторів дитячих освітніх видань у процесі фахової підготовки» є завершеним, самостійним, високого теоретичного і практичного рівня дослідженням; містить нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності розв'язують конкретне наукове завдання. Дисертація відповідає всім вимогам ДАК України до кандидатських дисертацій, а її автор, Миколаєнко Надія Миколаївна, заслуговує на присудження їй наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Кандидат наук із соціальних комунікацій,

доцент кафедри видавничої справи

Інституту журналістики

Київського університету

імені Бориса Грінченка

Н. М. Вернигора